

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2011-4-73
Karar Sayısı : 11-43/915-284
Karar Tarihi : 14.07.2011

(Önaraştırma)

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY,
Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR, Prof. Dr. Metin TOPRAK

10 **B. RAPORTÖRLER** : Hale GÜNDÜZ, Bahar ERSOY

C. BAŞVURAN : Özer ÖZYİĞİT-Elbirlik Taşımacılık ve Turizm Ltd. Şti.
İzotaş No:171 İşikkent Bornova/İzmir

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILAN : Metro Turizm Seyahat Organizasyon ve Ticaret A.Ş.
Büyük İstanbul Otogarı B2 Geçiş Bloğu A2 Kalesi Arası Kot:61-90
Bayrampaşa/İSTANBUL

E. DOSYA KONUSU: Metro Turizm Seyahat Organizasyon ve Ticaret A.Ş. (Metro Turizm)'nin İzmir-Kuşadası güzergâhında hâkim durumunu kötüye kullanarak yıkıcı fiyat uyguladığı ve rakiplerini piyasa dışına çıkarmak istediği iddiası.

20 **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Dosya konusu şikâyet başvurusunda, Kuşadası merkezli Elbirlik Taşımacılık Turizm ve Seyahat Ltd.'nin İzmir-Kuşadası güzergâhında düzenli olarak yolcu taşımacılığı yaptığı, YIL-TAŞ S.S. 183 No'lu Ege Motorlu Taşıtlar Kooperatifi ve S.S.9 No'lu Kuşadası Otobüs Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi'nin de aynı güzergâhta yaz aylarında veya düzensiz olarak bazı dönemlerde sefer düzenlediği, ayrıca söz konusu güzergâhta Metro Turizm'in de faaliyet gösterdiği belirtilmiştir.

Yapılan başvuruda, 59 No'lu Karayoluyla Şehirlerarası Yolcu Taşımacılığı Alanında Uygulanacak Taban Ücret Tarifesi Hakkında Tebliğ'de yer alan ve Ulaştırma Bakanlığınca belirlenen Karayoluyla Şehirlerarası Yolcu Taşımacılığında Uygulanacak Taban Ücret Tarifesi'ne göre 103 km olan İzmir-Kuşadası hattı için alınması gereken yolcu taşımacılığı ücretinin taban fiyatının 10 TL olduğu, ancak İZM.U-NET F1.09.797 No'lu, F1 yetki belgeli işletmeciye ait otobüsü kendi adına kaydettirerek İzmir-Kuşadası güzergâhında faaliyet gösteren Metro Turizm'in, 03.03.2011 tarihinden itibaren, Kuşadası'ndaki yazıhanesinde ve acenteliğini yapmakta olduğu YIL-TAŞ S.S. 183 No'lu Ege Motorlu Taşıtlar Kooperatifi'nin yazıhanesinde hiçbir resmi kurumdan izin alınmadan, Karayolu Taşıma Yönetmeliği'nin 57. maddesinin beşinci fıkrasına aykırı olarak tüm koltuklar için ... TL tutarında yolcu taşıma ücreti uyguladığı; Kuşadası-İzmir güzergâhında gidiş-dönüş ortalama maliyetin yaklaşık ... TL ile ... TL arası olduğu; tüm koltuklar için uygulanan ... TL yolcu taşıma ücretinin söz konusu ortalama maliyeti karşılayabilmesinin 46 kişilik bir otobüsün gidiş ve dönüşte tamamen dolu olmasına bağlı olduğu ifade edilmiştir. Şikâyet başvurusunda ayrıca, Karayolu Taşıma Yönetmeliği'nin 57. maddesinin dördüncü fıkrasındaki "*Ücret tarifeleri aynı hat ve güzergâh üzerinde gidiş ve dönüşte aynı olur. Aynı hat ve güzergâh üzerinde gidiş ile dönüş için değişik ücret tarifesi uygulanamaz*" hükmüne aykırı olarak, Metro Turizm'in gündüz ... TL yolcu taşıma ücreti aldığı Kuşadası-İzmir hattında, akşam yapılan Didim-Kuşadası-İzmir-İstanbul seferleri için yolculardan taşıma ücreti olarak ... TL aldığı, internetten uygulanan satışlarda ise söz konusu ücretin ... TL olduğu, dolayısıyla Metro Turizm'in hâkim durumunu kötüye

11-43/915-284

50 kullandığı iddia edilmiştir. Bunun yanında, Metro Turizm'in, 13.12.2010 tarih ve 2010/835 sayılı T.C. Ulaştırma Bakanlığı Oluru ile 12.12.2010-12.3.2011 tarihleri arasında tüm hatlarda ve yine 11.3.2011 tarih ve 2011/174 sayılı T.C. Ulaştırma Bakanlığı Oluru ile 13.3.2011-13.5.2011 tarihleri arasında tüm hatlarda sefere çıkacak her taşıtının toplam koltuk sayısının %10'unu geçmeyecek sayıda koltuk için 1 TL indirimli bilet düzenlemeye yönelik özel izin aldığı; ancak tüm hatlar için alınan söz konusu özel iznin sadece İzmir-Kuşadası hattındaki yolcu taşımacılığında ve tüm koltuklar için uygulandığı ifade edilerek, Metro Turizm'in söz konusu güzergâhta yıkıcı fiyat uygulayarak rakiplerini piyasa dışına çıkarmak istediği iddia edilmiştir.

60 **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 10.03.2011 tarih ve 1835 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 11.03.2011 tarih ve 2011-4-73/İİ-11-257.MH sayılı İlk İnceleme Raporu, 24.03.2011 tarih ve 11-17 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un ihlaline ilişkin bir soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

İlgili karar uyarınca düzenlenen 05.07.2011 tarih ve 2011-4-73/ÖA-11-378.HG sayılı Önaraştırma Raporu 12.07.2011 tarih ve REK.0.08.00.00-110.02.02/320 sayılı Başkanlık önergesi ile 11-43 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da; Metro Turizm'in İzmir-Kuşadası hattında yolcu taşımacılığı hizmetine ilişkin olarak uyguladığı fiyatların yıkıcı fiyat niteliğinde olmadığı anlaşıldığından, anılan şirket hakkında soruşturma açılmasına gerek olmadığı ve şikâyetin reddedilmesi gerektiği görüşüne yer verilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

Başvuruya konu iddia göz önüne alınarak, ilgili pazar "şehirlerarası karayolu yolcu taşımacılığı pazarı" olarak tespit edilmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Başvuruya konu iddia sadece İzmir-Kuşadası hattına yönelik olduğundan, ilgili coğrafi pazar "İzmir-Kuşadası güzergâhı" olarak belirlenmiştir.

I.2. Tespitler ve Değerlendirme

80 Önaraştırmanın konusunu esas olarak İzmir-Kuşadası hattında yolcu taşımacılığı yapan Metro Turizm'in söz konusu güzergâhta rakiplerini piyasa dışına çıkarmak amacıyla yıkıcı fiyat uyguladığı iddiası oluşturmaktadır. İddia edilen uygulama hâkim durumun kötüye kullanılması örneklerinden yıkıcı fiyat uygulaması ile örtüşmektedir.

Esasen bir eylemin hâkim durumun kötüye kullanılması olarak değerlendirilebilmesi için teşebbüsün hâkim durumda bulunması ve hâkim durumdaki teşebbüsün eyleminin kötüye kullanma olarak kabul edilebilecek nitelikte olması gerekmektedir. Bu çerçevede, eylem kötüye kullanma niteliğinde değilse, teşebbüsün hâkim durumda olup olmamasının önemi yoktur. Bu noktadan hareketle, mevcut olay bakımından, öncelikle şikâyete konu eylemin hâkim durumu kötüye kullanma davranışı teşkil edip etmediği incelenmiştir.

90 Hâkim durumda bulunan firmaların yıkıcı fiyat uygulamadaki temel amacı fiili ya da potansiyel rakiplerin pazar dışına itilmesi, pazara girişlerin caydırılması ve bu yolla azalan rekabet sonrasında fiyatları rekabetçi seviyenin üzerine çıkarabilme imkânına

11-43/915-284

kavuşulmasıdır. Ancak, mevcut durumda Metro Turizm İzmir-Kuşadası hattında faaliyet gösteren rakiplerini dışlasa dahi, dışlama sonucunda fiyatları artırması halinde, pazara giriş önünde önemli engeller olmadığı için pazara yeni girişlerin olması bekleneneğinden, bu halde Metro Turizm'in yıkıcı fiyat uygulamasından beklediği faydayı elde etmesi mümkün olmayacaktır. Bu tespitler çerçevesinde, mevcut olayda yıkıcı fiyat unsurlarının mevcut olup olmadığı değerlendirilmiştir:

a) Olağandışı Düşük Fiyat: Yıkıcı fiyat uygulaması esas olarak, rakipleri güç duruma sokmayı amaçlayan bir fiyat indirimiyle ortaya çıkmaktadır. Fiyatın yıkıcı karakterde sayılabilmesi içinse makul olamayacak derecede düşük olması genel kabul görmektedir.

100 Bununla birlikte, ilgili firma tarafından gönderilen fatura örneklerinden Metro Turizm'in İzmir-Kuşadası güzergâhı yolcu taşıma ücretinin ortalama olarak ... TL tutarında olduğu görülmektedir. Bu fiyat Karayoluyla Şehirlerarası Yolcu Taşımacılığı Alanında Uygulanacak Taban Ücret Tarifesi Hakkında Tebliğ'de belirlenen Karayoluyla Şehirlerarası Yolcu Taşımacılığında Uygulanacak Taban Ücret Tarifesi'nde 101-115 km için belirlenen ... TL'ye eşittir. Dolayısıyla mevcut olayda olağandışı düşük fiyattan bahsetmek mümkün değildir.

b) Niyet: Uygulamanın piyasa koşullarının zorlaması sonucu mu ortaya çıktığı, yoksa rakibi etkisizleştirmeye dönük sistematik bir plan dâhilinde mi gerçekleştiğinin ayırt edilebilmesi için maliyetin altında satışla amaçlananın, gerçekte ne olduğunu tespit etmek önem kazanmaktadır.

110

Metro tarafından gönderilen bilgiler arasında yer alan ve İzmir-Kuşadası ve Kuşadası-İzmir hattı doluluk oranlarını gösteren tablodan Metro Turizm'in söz konusu hatta ortalama olarak 10.05.2011 tarihinde %..., 12.05.2011 tarihinde %..., 14.05.2011 tarihinde %..., 16.05.2011 tarihinde %..., 18.05.2011 tarihinde %..., 20.05.2011 tarihinde %..., 22.05.2011 tarihinde %..., 24.05.2011 tarihinde %..., 26.05.2011 tarihinde %..., 28.05.2011 tarihinde %..., 15.06.2011 tarihinde %..., 17.06.2011 tarihinde ise %... doluluk oranlarına sahip olduğu görülmektedir. Dolayısıyla indirim gerçekleştiği tarihlerdeki doluluk oranları, indirim rakipleri dışlamaktan ziyade, otobüse daha fazla müşteri çekmek amacıyla yapıldığını göstermektedir.

120

c) Hasat: Yıkıcı fiyat uygulamasının nihai amacı, fiyat kırarak rakipleri etkisizleştirdikten sonra fiyatları tekrar yükseltmek olup, bu duruma da hasat denilmektedir. Yıkıcı fiyat uygulayan firma ancak bu şekilde uygulama döneminde girdiği zararları kapatabilmekte ve üstüne ekstra kâr elde edebilmektedir. Piyasadaki aktörlerin rasyonel davranışlarda bulunacağı varsayıldığında, ilgili teşebbüsün, ancak hasat yapma imkânı olması halinde yıkıcı fiyat uygulayacağı kabul edilmektedir. Aksi takdirde maliyetin altında satışın farklı gerekçelerle yapıldığı kabul edilecek ve yıkıcı fiyat olarak nitelenemeyecektir.

130

İlgili teşebbüsten gelen yazıda yer verilen ve internetten bulunmuş gayri resmi firma listesine göre İzmir-Kuşadası hattında Metro Turizm dışında, Aydın Turizm, Elbirlik Turizm, Truva Turizm, Çağlar Turizm, Denizli Seyahat Turizm, Düzce Güven Turizm, Efe Tur, Hakiki Koç Turizm, Has Turizm, İstanbul Seyahat, İzmit Seyahat, Kamil Koç Turizm, Kontur Turizm, Köksallar Seyahat, Lüks Yalova Seyahat, Pamukkale Turizm, Sakarya VİB Turizm, Şanal Kırşehir Seyahat, Ulusoy Turizm, Varan Turizm ve Yeşil Sahil Seyahat otobüs firmalarının da faaliyet gösterdiği anlaşılmaktadır. Metro Turizm mevcut fiyat tarifesi ile İzmir-Kuşadası hattında faaliyet gösteren söz konusu rakiplerini dışlasa bile, dışlama sonucunda fiyatları artırması halinde, pazara giriş önünde önemli engeller olmadığı için pazara yeni girişlerin olması beklenecek, dolayısıyla Metro Turizm'in hasat yapma imkânı olmayacaktır.

11-43/915-284

140

Bu çerçevede Metro Turizm'in İzmir-Kuşadası hattında uyguladığı fiyatın yıkıcı fiyatın unsurlarını taşımadığı dolayısıyla yıkıcı fiyat olarak kabul edilemeyeceği kanaatine varılmıştır.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikâyetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.